

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS RETSBOG

Den 27. februar 2018 kl. 09:45 holdt Østre Landsret offentligt retsmøde i retsbygningen, Bredgade 59, København.

Som dommere fungerede landsdommerne Ole Dybdahl, Tine Vuust og Morten Christensen, førstnævnte som rettens formand.

Der foretoges fortsat hovedforhandling.

24. afd. nr. B-3448-14:

1) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond
som mandatar for _____

2) _____

3) _____

4) _____

5) _____

6) _____

7) _____

8) _____

9) _____

10) _____

11) _____

12) _____

13) _____

14) _____

15) _____

16) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond

som mandatar for _____

17) _____

18) _____

19) / _____

20) _____

21) _____

22) _____

23) _____

(advokat Christian F. Jensen, besk., for sagsøgerne 2 til 15 og 17 til 23,
og advokat Christian Harlang for så vidt angår sagsøgerne 1 og 16 samt
den del af sagen, hvori der ikke er dækning under den meddelte fri proces)
mod

Forsvarsministeriet

(advokat Peter Biering)

For sagsøgerne mødte advokat Christian Harlang og advokat Christian F. Jensen.

For sagsøgte mødte advokat Peter Biering. Med advokaten mødte tillige advokatfuldmægtigene Emil Wetendorff Nørgaard og Malthe Gade Jeppesen.

Der var ikke mødt nogen sagsøgere.

Sagen drøftedes.

Advokat Peter Biering oplyste, at sagsøgte ikke forventer at anvende mere end to timer til kontraafhøring af Jesper Møller-Pedersen. Dette vil muligt kunne give tid til sagsøgtes kontraafhøring den 28. februar eller 1. marts 2018 af Anders Staffe. Endvidere bemærkede advokaten, at den senest udarbejdede tidsplan ikke omfatter afhøring af yderligere sagsøgere, og tog forbehold for at fremsætte anmodning om, at retten træffer afgørelse efter retsplejelovens § 302.

Advokat Christian F. Jensen oplyste, at Anders Staffe har tilkendegivet, at han ikke kan give møde den 28. februar 2018, og at tidsplanen ikke giver mulighed for i stedet at afhøre vidnet den 1. marts 2018. Sagsøgernes advokater vil vende tilbage om afhøring af yderligere sagsøgere.

Som arabisk tolk mødte kl. 9.50 Allan El- Zayat. Han forlod retsmødet kl. 11.10.

Som vidne mødte Jesper Møller-Pedersen.

Der fremlagdes Værnsfælles Forsvarskommandos brev af 26. februar 2018 vedrørende ophævelse af vidnet Jesper Møller-Pedersens tavshedspligt med nærmere angivne begrænsninger. Retsformanden gennemgik indholdet af brevet og formanede vidnet behørigt på baggrund heraf.

Der blev under afhøringen af vidnet forevist uddrag af den tidligere under hovedforhandlingen dokumenterede videooptagelse fra CYAN 4.

Jesper Møller-Pedersen forklarede blandt andet, at han blev indkaldt til forsvaret i 1987, hvorefter han blev reserveofficer. I 1990 blev han kontraktansat. Derefter gjorde han tjeneste som delingsfører i fire år, hvorefter han blev næstkommanderende. Han blev videreuddannet til kaptajn, hvilket han var i fire år. Han har endvidere været tilknyttet kampskolen i to år som specialist. Han blev uddannet til major i 2006. Derefter blev han operationschef og næstkommanderende i panserregionen. Pr. 1. januar 2017 blev han udnævnt til oberstløjtnant og har været chef for Jyske Dragonregiment. I begyndelsen af september 2017 blev han chef for panserregionen. Han har være udsendt til Bosnien, Irak og Afghanistan. Han er atter udsendt til Irak som chef for de danske styrker i landet. Han taler ikke arabisk.

Han blev udsendt første gang til Irak med hold 4. Han modtog et telefonopkald i slutningen af oktober eller primo november 2004 om, at chefen for efterretningssektionen i Irak var blevet hjemsendt, hvorfor vidnet skulle udsendes som næstkommanderende til sektionen, idet den daværende næstkommanderende skulle være ny chef for sektionen. Han havde allerede planlagt ferie i Florida, hvorfor han først blev udsendt til Irak den 17. november 2004. Han havde ikke konkrete forventninger til forholdene i Irak, men forventede, at det ville være krævende at sætte sig ind i disse, når han ankom.

Han ankom formentlig den 17. november 2004 til den danske lejr i Irak – vistnok om natten. Han mødte i lufthavnen i Kuwait kort den nye chef for bataljonen, der var på vej på ”leave” i to eller tre uger. Den daværende nye chef for efterretningssektionen hedder vist nu Henrik Kirkegaard, men havde dengang et andet efternavn, som han ikke husker. Fore-

holdt navnet "Dupont" kan han bekræfte, at dette var chefens daværende efternavn. Vidnet indgik i efterretningssektionen, S2. Under Operation Green Desert fungerede han som chef for sektionen. Klaus Hauder og Anders Kærgaard var "EO". Han mener, at der også var en efterretningsbefalingsmand i sektionen, som løste generelle efterretningsopgaver, f.eks. analyser. Han hed Jakob Birger Hansen. I en lille sektion som S2 var opgaverne "flydende" og kunne blive tildelt enhver af personerne i sektionen. Han husker en tolk ved navn Christine Marie Bjerg, men ikke andre ud over de to tolke, Jamal Hammoud og Christian Rømer, der fremgår af et forevist organisationsdiagram.

Den noget pludselige udsendelse af vidnet på mission til Irak indebar, at han ikke nåede at gennemføre en sædvanlig missionsforberedelse inden udsendelsen. Han modtog noget materiale, da han ankom til den danske lejr i Irak. I de første uger havde han derfor travlt med at sætte sig ind i forholdene og nåede ikke dette inden den 25. november 2004, for det var ganske kompliceret. En efterretningssektion har til opgave at "se ind" i de konkrete forhold. Irak var et land med en kompleks struktur. Det var derfor vanskeligt at holde styr på landets "parter" og dynamikkerne i landet. Det var kryptisk og komplekst, og man kan bruge år på at studere forholdene uden at forstå dem. Det kunne f.eks. dreje sig om dynamikkerne mellem lokale stammer. Han hørte eller læste noget om stridigheder mellem forskellige stammer, men han kan ikke huske, hvordan han fik adgang til oplysningerne.

Irak var et land, hvor der var indsat fremmede militære styrker for at støtte de irakiske myndigheder i at opretholde ro og orden. På denne baggrund kan man vel ikke betegne landet som fredeligt. Han husker ikke, om der i november 2004 var religiøse konflikter. Han havde ikke forud for udsendelsen nået at gøre sig tanker om, hvordan tilfangetagne blev behandlet af irakiske styrker. Han havde i november 2004, hvor han næsten lige var ankommet, ikke overblik over situationen i landet. Han så under udsendelsen en enkelt irakisk fængselscelle på en politistation i Al-Qurnah. Der var tale om en åben celle inde på politistationen. Cellen var mindre komfortabel end en dansk celle. Han husker ikke, om der var madrasser i cellen, eller cellens øvrige tilstand. Der var mere end en enkelt indsat i cellen. Cellen var omkring 20 m². Han husker det på den måde, at pladsen var trang. Han blev vist rundt på stationen som led i et planlagt besøg. Han husker ikke, om han så toiletfaciliteterne.

Så vidt han husker, skulle de danske styrker under Operation Green Desert støtte de irakiske styrker, som skulle gennemføre nogle mål og tage fanger. Han var ikke med til at plan-

lægge operationen og ved derfor ikke, om den blev gennemført efter anmodning fra de irakiske styrker. Det ville i forbindelse med en sådan operation typisk være relevant at forstå, hvilke parter der er i landet, for at kunne rådgive om, hvordan man bedst kunne støtte de irakiske styrker. Han ved ikke, om de irakiske styrker ville have kunnet gennemføre operationen uden støtten fra de danske styrker. Det var ikke afgørende under Operation Green Desert, at vidnet endnu ikke havde fået sat sig ind i de irakiske forhold, for det var Anders Kærgaard, der var "lead planner" på operationen. Det var således Anders Kærgaard, der som efterretningsspecialist på vegne af sektionen bidrog til planlægningen. Man anvender et gradueringsystem i forhold til efterretningskilder. En af kategorierne er "F6". En kilde i kategori "A1" er en kendt kilde, som man har arbejdet flere gange med, og som har givet pålidelige oplysninger. Dette er den bedste kategori. "E5" dækker over kilder, som man ikke har gode erfaringer med, eller som man muligvis ikke kan stole på – med andre ord en dårlig kilde. "F6" omfatter en kilde, som ikke er kendt, hvorfor det ikke er muligt at vurdere ud fra kilden, om dennes oplysninger er troværdige. Dette er således en kilde uden for kategori. Bogstav og tal kan kombineres i gradueringsystemet. Det må bero på konteksten, om man vil søge bekræftelse på kildeoplysninger, hvilket gør sig gældende uanset kildens graduering.

Han kan ikke huske, hvordan han blev inddraget i Operation Green Desert. De havde i efterretningssektionen nogle drøftelser af trusselsvurderingen og forudså, at der kunne stimle folk sammen ved ydre ring, og at der kunne opstå uroligheder. Ydre ring anvendes til at sikre, at dem, der arbejder med gennemsøgning af målet, kan udføre opgaven uden at blive forstyrret af udefra kommende forhold. De drøftede i den forbindelse, at anvendelse af kameraer kunne have en mitigerende effekt, således at man mindskede risikoen for uro. Det var antageligt baggrunden for, at de besluttede at medbringe videokamera til CYAN 4. Optagelserne kunne også anvendes, hvis spejdereskadronen ville gennemføre en "after operation review". Han kan ikke huske, hvem der tog beslutningen om at medbringe kamera, men det kunne godt have været ham i sin egenskab af fungerende chef for efterretningssektionen under Operation Green Desert. Han erindrer ikke at have haft nogen drøftelse med panserenheden om anvendelse af kameraer. Han kan ikke huske præcist, hvordan det kom i stand, at han skulle tage med spejdereskadronen. Han var tryk ved dem.

Han vil tro, at han inden Operation Green Desert havde gennemgået "target pack'en" for CYAN 4, hvor han deltog under operationen, men han husker ikke konkret at have læst den. Det er sædvanligvis efterretningssektionen, der bidrager til udarbejdelse af "target

folder” og ”target pack”. Anders Kærsgaard havde ”lead” herpå. Det var vistnok første gang, at han kørte uden for lejren i forbindelse med en operation. Han kan huske, at mål 4 A var et ”moskelignende” mål, men det var ikke noget, han på daværende tidspunkt bemærkede i. Det var heller ikke en oplysning, som overraskede ham. Han havde ikke grundlag for at vurdere, om det var et ekstraordinært mål. Han interesserede sig for trusselsvurderingen, fordi han skulle være med til at danne ydre ring. De havde navnlig fokus på bilbomber i Irak, fordi det indgik i det aktuelle trusselsbillede. Der forelå en skriftlig befaling. Han vil tro, at der også blev afgivet en mundtlig befaling, hvilket anvendes til koordination. Der blev ikke realiseret risici under operationen ved CYAN 4.

Han medbragte et kamera på operationen. Kameraet var relativt stort og skulle bæres på skulderen. Han ved ikke, om de danske soldater medbragte yderligere kameraer under operationen. Så vidt han husker, havde han plads i eskadronchefens Piranha. Han filmede fra lugen oven på køretøjet. Piranhaen blev parkeret nær den position, hvor der på luftfotografi af CYAN 4 holdt en lastbil til højre for det markerede område benævnt ”TARGET AREA 4 A”, jf. tillægsekstraktens bind 1, side 345. Han sad af køretøjet ved målet sammen med spejdereskadronchefen Anders Berg Olesen. Han kan ikke huske, hvor de gik hen, eller hvor mange de var, men Anders Berg Olesen havde formentlig også medtaget en sikringsmand. Han kan ikke huske, hvem det var – muligvis Kent Mosgaard.

Han mener, at de irakiske styrker ved CYAN 4 skulle danne indre ring sammen med mentorer fra de britiske styrker, muligvis britisk militærpoliti eller IPA’ere. Han ved ikke, om mentorerne var underlagt instrukser fra de danske styrker. Mentorerne gik sammen med irakerne. Han ved ikke, hvad mentorerne specifikt foretog sig under operationen. Sædvanligvis ville opgaven bestå i at støtte under opgaveløsningen eller umiddelbart efter, f.eks. ved evaluering af, hvordan irakerne havde løst opgaven. En del af opgaveløsningen under Operation Green Desert var at foretage anholdelser, så støtten kunne i det lys også omfatte denne aktivitet.

Forevist uddrag af den tidligere under hovedforhandlingen dokumenterede videooptagelse fra CYAN 4, minuttal 17:20-18:20, forklarede han, at det formentlig er efter dette tidspunkt, at man på filmen kan se Kent Mosgaard. Forevist uddrag af samme ved minuttal 18:22 kan han bekræfte, at der ses tre danske soldater. Omkring minuttal 18:38 kan man se fire danske soldater. Ved minuttal 18:53 kan man se en femte soldat. Han kan ikke genkende soldaterne, der alene ses fra ryggen. Han vil tro, at det er soldater fra en anden vogn

end den, vidnet befandt sig i. Ved minuttal 19:16-19:28 kan man se fem-seks personer langs muren. Han kan ikke se, hvad personen til venstre gør. Det ser ud som om vedkommende fører sin fod frem to gange og træder på noget. Der lå nogle anholdte på jorden, som var blevet tilbageholdt af irakerne. Det er muligt, at soldaten sætter en fod i ryggen eller bagen på en af de tilbageholdte. Der var ikke danske soldater med inde i CYAN 4 A for at foretage anholdelser. Dette var ikke en del af opgaven. Han ved ikke, om det også gjaldt CYAN 4 B. Han kan ikke svare på, om de irakiske styrker efterkom instrukser fra danske soldater. Han erindrer ikke, at der ved CYAN 4 var kommunikation eller ordreafgivelse fra de danske soldater til de irakiske styrker. De danske og irakiske chefer havde inden operationen hilst på hinanden ved et fælles mødepunkt.

De irakiske styrker – vistnok TSU eller eventuelt ING – tog hårdt fat under anholdelserne ved CYAN 4 A. Der har muligt været andre hændelser end soldaten, der muligvis trådte på en tilbageholdt person to gange, for ellers ville han nok ikke under afhøringen af forsvarrets auditørkorps ligeledes have betegnet fremfærd som hårdhændet. Han anså på daværende tidspunkt ikke de irakiske sikkerhedsstyrkers adfærd som ekstraordinær i lyset af trusselvurderingen for målet. En lignende trusselvurdering ville indebære, at også det danske antiterrorkorps ville være fysisk og ”hjælpe” personer til at efterkomme instrukser, eksempelvis ved at lægge dem ned på jorden. Man ville også anvende tiltag til at få personerne til at forblive liggende, hvis de forsøgte at rejse sig op.

Så vidt han erindrer, gik det forholdsvis hurtigt, fra de irakiske styrker havde foretaget tilbageholdelserne, til fangerne blev kørt bort fra CYAN 4. Tanken strejfede ham, at det gik stærkt. Han vil tro, at der gik mindre end en time. Der kan måske findes oplysninger herom i f.eks. TOC-loggen. Der føres også nogle gange journal på den fremskudte kommandopost. Han ved ikke, om ”searchen” blev foretaget før eller efter tilfangetagelsen, men vil tro, at husundersøgelsen blev gennemført efter tilfangetagelsen, men inden fangerne blev kørt bort.

Da opgaven var afsluttet ved CYAN 4, var der et mål yderligere, CYAN 2. Inden de tog videre til dette mål, var han henne ved den fremskudte kommandopost. Han kørte derhen sammen med Anders Berg Olesen og formentlig den øvrige besætning i Piranhaen. En besætning består typisk af en kører, en skytte og mindst en sikringsmand. Den aktuelle type – Piranha H – havde vist bagi fire sæder i hver side, hvilket giver en samlet kapacitet på ti mand. Han husker ikke, om alle sæder Piranhaen var i brug. Han husker ikke, hvor den

fremskudte kommandopost lå. De skulle med John Dalby afklare, om det yderligere mål var en del af operationen. Det ville være naturligt, at de i samme forbindelse underrettede om forløbet ved CYAN 4, så han antager, at de også underrettede John Dalby herom. Han mener, at han sad af køretøjet sammen med Anders Berg Olesen. Foreholdt auditørrapport af 5. november 2012, jf. tillægsekstraktens bind 2, side 618, næstsidste afsnit, forklarede han, at han heller ikke i dag kan huske, om han under samtalen nævnte, at irakerne fik nogle klø. Han var på daværende tidspunkt fortsat i besiddelse af kameraet. Det er muligt, at han medbragte kameraet, også da han sad af Piranhaen ved den fremskudte kommandopost.

Retten hævet midlertidigt kl. 12.00.

Retten sat på ny kl. 13.00.

Retsformanden konstaterede, at der i retssalen via videoforbindelse var tilfredsstillende billed- og lydforbindelse til Den Danske Ambassade i USA beliggende i Washington.

Som vidne fremstod Anders Berg Olesen via videoforbindelse fra ambassaden i Washington. Han bekræftede, at han har billed- og lydforbindelse til Danmark.

Der fremlagdes Værnsfælles Forsvarskommandos brev af 26. februar 2018 vedrørende ophævelse af vidnet Anders Berg Olesens tavshedspligt med nærmere angivne begrænsninger. Retsformanden gennemgik indholdet af brevet og formanede vidnet behørigt på baggrund heraf.

Der blev under afhøringen af vidnet forevist uddrag af den tidligere under hovedforhandlingen dokumenterede videooptagelse fra CYAN 4.

Anders Berg Olesen forklarede blandt andet, at han har været ansat i forsvaret siden 1991. Han har været tjenestegørende i Holstebro, Forsvarskommandoen og Hærens Operative Kommando. Han har været udsendt til Bosnien, Irak og USA. Han er officersuddannet. Han har været delingsfører, kompagnichef, eskadronchef og bataljonchef. Han er aktuelt på et kursus af fire måneders varighed i USA.

Han var udsendt med hold 4 som chef for spejdereskadronen til Irak fra august 2004 til februar 2005. Niels Henrik Kirkegaard var formentlig fører af første deling under Operation Green Desert, fordi delingsføreren var på "leave". Jesper Hjuler Bilgrau og Kent Mosgaard var delingsførere.

Han deltog i missionsforberedende uddannelse inden udsendelsen på hold 4. Holdet var en sammensat enhed. De trænede løbende frem mod august 2004 i forskellige operationsprocedurer, standardsituationer m.v. Forberedelsen blev afsluttet med et mere operationsspecifikt forløb om, hvorledes de skulle agere under forholdene i Irak. Han kan ikke huske, om de fik informationer om, hvordan irakerne agerede. Han kan ikke huske at være blevet undervist i soldaternes handlepligt. Det er sædvanligt, at man inden udsendelse undervises i Rules Of Engagement (ROE) og "soldatens kort". Han var bekendt med, at de danske soldater under udsendelsen ville være underlagt en handlepligt, hvis de var vidner til overgreb begået af irakiske styrker. Han vil tro, at han inden udsendelsen også gjorde sig bekendt med magtanvendelsesdirektivet.

Foreholdt Direktiv for magtanvendelse for DANCON IRAK af 25. august 2004, punkt 25 og 26 under "Handlepligt i visse tilfælde", jf. ekstraktens bind V, side 192, forklarede han, at han ikke mindes at have læst disse punkter i magtanvendelsesdirektivet, men han var opmærksom på, at der gjaldt en handlepligt. Meldinger om f.eks. overgreb skulle gives opad i systemet via den normale kommandovej, dvs. fra menig til gruppefører til delingsfører til vidnet og så fremdeles.

Der var givetvis en erfaringsoverdragelse fra hold 3, men han husker ikke noget konkret herom. Han erindrer ikke, om de fik oplysninger om, hvordan irakiske myndigheder behandlede tilfangetagne, eller om der havde været tilfælde af klager fra fanger. Der kan godt have været informationer om de irakiske styrkers svagheder og styrker. De fik også informationer om, hvilke konflikter der var i Irak, herunder i den sydlige del, hvortil de skulle udsendes. Det omfattede både religiøse konflikter og stammekonflikter. Det var et ret broget billede. Han erindrer ikke, om de irakiske styrker var domineret af personer med en bestemt trosretning. De irakiske styrker i den sydlige del af landet rekrutterede deres soldater fra andre dele af landet. Der indtraf et markant skifte, fordi irakerne i sommeren 2004 fik deres suverænitet tilbage, hvorefter de danske styrker var til stede i henhold til en invitation fra den irakiske regering. Det var herefter i første række opgaven at støtte de irakiske styrker i landet. Der var stor forskel på de forskellige enheder, herunder soldaternes ud-

dannelsesniveau. Personer fra TSU var bedst udrustet, derefter rangerede styrker fra ING (den irakiske hær), og de dårligst forberedte var det almindelige politi. De danske styrker samarbejdede først og fremmest med ING, og det var i forhold til disse soldater, at danskerne havde en uddannelsesmæssig opgave. Til at begynde med havde de ikke meget samarbejde, men det udviklede sig under udsendelsen positivt og blev ganske godt. Han husker det ikke som om, at ING havde behov for uddannelse i forhold til håndtering af fanger. Det var ikke et behov, som ING præsenterede for dem. Tilbageholdelser var ikke noget, ING foretog efter forgodtbefindende. Irakeres temperament og kultur er en anden, og de kan være mere opfarende. Han ved ikke, om de er mere fysiske, men de har nok en anden tilgang end danskere og kunne sikkert være en lille smule mere fysiske f.eks. i forbindelse med håndtering af fanger.

De samarbejdede med irakerne på mange områder. Han var ude i de irakiske lejre for at uddanne irakiske soldater. De gennemførte også "joint" patruljer, hvor de f.eks. kørte ud og oprettede checkpoints ved highway 6 sammen med irakerne. Han deltog ligeledes i patruljer med fokus på "show of presence" og "show of force" sammen med irakerne, der skulle sættes i stand til på et tidspunkt at håndtere sikkerhedssituationen på egen hånd. De var der for at bakke op om de irakiske sikkerhedsstyrker. Han husker ikke, hvor mange patruljer han gennemførte med irakerne inden Operation Green Desert, men han var ude at køre næsten dagligt. Det var vidnets grupper, der kørte patruljer med ING. Koordination af opgaver kunne være vanskeliggjort af, at irakiske soldater var på hjemmeophold, idet de gjorde tjeneste to uger ad gangen.

Når han deltog i møder med lokale, havde han så godt som altid tolk med. Han taler ikke selv arabisk. Der var også tolk med på patruljer, hvis der skulle tales f.eks. med lokalbefolkningen. En operation om "show of presence" ville typisk ikke nødvendiggøre, at de danske soldater medbragte tolk. Det er vigtigt, at tolkens sprogkundskaber gør det muligt for tolken at forstå, hvad der sker i området. De havde to typer af tolke, dels tolke, der var uddannet i Danmark, dels lokale tolke. Der kunne i relation til lokale tolke opstå tvivl om, hvor deres loyalitet lå. De danske tolke var i uniform og boede i lejren ligesom det øvrige danske mandskab. De anvendte tolkene på forskellig vis. Vidnet anvendte de danske tolke, når han var ude til møder. Hans grupper anvendte ofte lokale tolke. Han ved ikke, hvilken baggrund disse tolke havde. Han ved ikke, om der var lokale tolke med under Operation Green Desert, men det er muligt. Han selv gjorde brug af en dansk tolk.

Han har adskillige gange aflagt besøg på politistationen i Al-Qurnah, idet de havde et samarbejde med den lokale politichef. Det kunne også være uanmeldte besøg. Han var vist også på besøg på en politistation nord for Al-Qurnah ved highway 6. Han har en enkelt gang set fængselsgården i Al-Qurnah, hvor Jan Hjelmager også deltog. Der var en grøn plæne, som var omkranset af celler. De så ind i et par af cellerne. Cellerne var et firkantet rum på 5-6 m² med betonvægge. Der var mere end en indsat i hver celle, men han husker ikke, om der var flere end tre. De indsatte havde – efter en dansk målestok – ikke megen plads. Han husker ikke, om der var tæpper eller madrasser i cellerne. Han så ikke toiletfaciliteterne. Cellerne var – igen efter en dansk målestok – uhumske, men gængse efter forholdene i Irak. Han husker ikke, om det under de møder, han deltog i med lokale, blev drøftet, hvordan irakiske styrker behandlede tilfangetagne.

Efter magtoverdragelsen i sommeren 2004 blev operationer initieret af de irakiske styrker, bortset fra operationer til at imødegå angreb eller lignende på koalitionsstyrkerne, der kunne initieres af disse styrker. Operation Green Desert blev i overensstemmelse hermed tilrettelagt efter anmodning fra irakiske styrker. Det var under hensyn til trusselvurderingen ikke givet, at de irakiske styrker ville kunne gennemføre operationen på egen hånd. Der blev udstedt en skriftlig Warning Order forud for Operation Green Desert, jf. ekstraktens bind V, side 293-295, hvilket er normal procedure. Den blev afgivet med et for operationen sædvanligt og fornuftigt varsel, og varslet indebar ingen begrænsninger i forhold til planlægningen og gennemførelsen af operationen. Man må spørge efterretningsfolkene om, hvilke efterretningsoplysninger der lå til grund for operationen. Den militære ledelse havde vel vurderet, at der var grundlag for at gennemføre operationen, for ellers ville man næppe have gennemført den. Man må i den vurdering også have foretaget en afvejning af, om efterretningerne har været tilstrækkelige, herunder om der var risiko for, at uvedkommende hensyn indgik i oplysningerne. Han kan ikke huske, om Warning Order blev fulgt op af en mundtlig ordre. Han har beskrevet det i sit ”after action review” af 6. december 2004 vedrørende operationen, jf. ekstraktens bind VI, side 535. Man udarbejder normalt altid et ”after action review”. Det konkrete dokument udarbejdede han vist navnlig på baggrund af, at operationen var blevet negativt omtalt i lokal presse. Han blev derfor bedt om at udarbejde et sammenfattende dokument, så bataljonen havde grundlag for at vurdere, om alt var forløbet korrekt. ”ESK” står for spejdereskadronen. ”BG” er staben. De drøftede ikke under møde den 24. november 2004 kl. 10.00 anvendelse af videokameraer. Han erindrer ikke, hvornår kameraer kom ind i billedet; der fremgik intet herom i befalingerne, ej heller af hans befaling. Han nedbrød befalingen i underordnede befalinger til sine egne grupper.

Han havde tidligere gemt sin befaling på en CD, men den er bortkommet. Der kan godt have været punkter i hans befaling, som ikke fremgik af den overordnede befaling, for hans opgave var at nedbryde og konkretisere denne befaling til brug for spejdereskadronens grupper.

Under Operation Green Desert havde de danske styrker, herunder vidnets eskadron, til opgave at etablere ydre ring. Han kan ikke huske, om 3. delings 1. gruppe deltog i Operation Green Desert. Christian Eyde var fører på vidnets køretøj under operationen. TSU skulle danne indre ring og udføre ”search and arrest” ved CYAN 4. Der var mindre afstand mellem indre og ydre ring end, hvad der følger af de sædvanlige doktriner. Dette havde sammenhæng med, at CYAN 4 lå i tættere bebygget område og tæt ved en meget befærdet hovedvej. Der var nogle steder ikke mere end omkring 75-100 meter mellem indre og ydre ring. Formålet med ydre ring var at sikre, at der ikke kom forstyrrende elementer ind i området udefra. Operationen kunne for så vidt godt være udført uden etablering af ydre ring. Forløbet viste således, at de identificerede risici af udefra kommende karakter ikke manifesterede sig. Den ydre ring fik derfor ikke operativ betydning, men det kunne have været tilfældet. Han ved ikke, om ING, TSU og det irakiske politi ville have haft ressourcerne, herunder mandskabet, til selv at etablere ydre ring.

Forevist uddrag af den tidligere under hovedforhandlingen dokumenterede videooptagelse fra CYAN 4 ved minuttal 19:20 bekræftede han, at optagelsen er fra CYAN 4. Ved minuttal ca. 19:30 siger vidnet til Kent Mosgaard, at de skulle passe på for, han havde af en britisk kollega fået at vide at, hvis TSU-enhederne følte sig truet, kunne de pludselig begynde at skyde vildt omkring sig, i hvilket tilfælde de skulle søge dækning. Persongruppen foran målet er en blanding af TSU’ere, mentorer og tilbageholdte. Man kan se de tilbageholdte ligge på jorden. Han kan i sit ”after action review” læse, at mentorerne var englændere. Mentorerne var, så vidt han ved, ikke underlagt dansk kommando. De havde til opgave at understøtte og monitorere TSU. På videoen, minuttal 19:18-19:27, kan man se en irakisk soldat træde med flad fod på, hvad vidnet må antage er en af de tilbageholdte. Soldaten foretager sig også en eller anden bevægelse med benet.

Som dansk soldat ville der være forskellige måder, hvorpå man kunne reagere i en sådan situation, alt afhængig af, hvordan man vurderede situationen. Han så først videoen, da den kom frem i forbindelse med auditorundersøgelsen i 2012. Situationen på videoen ligger på grænsen af, hvad en dansk skulle søge at gribe ind over for. Han ville personligt have hen-

vendt sig til den engelske mentor og have indrapporteret hændelsen efterfølgende, hvis han havde overværet den. Han foretog ikke indberetning, for han blev først mange år efter bekendt med episoden videooptagelsen.

Han kan ikke huske, hvor lang tid der gik, fra fangerne blev tilbageholdt, til de blev sat ind i køretøjer og kørt bort. TOC-loggen må indeholde oplysninger om varigheden af operationens forskellige faser. TOC'en overvåger alle radiosignaler under en operation og noterer hændelserne, så man efterfølgende kan genskabe hændelsesforløbet under operationen. "72" var vidnets kaldetal eller hans radiomand. "HF" var et signal af den type, som også anvendes af skibe. Foreholdt TOC-log, løbenummer 181, jf. ekstraktens bind V, side 436, forklarede han, at han meldte til TOC'en, at han havde forladt "OSCAR". "Oscar" sigter normalt til en signalmand/radiomand. Foreholdt ekstraktens bind V, side 391, forklarede han, at det giver god mening, at OSCAR i denne kommunikation sigtede til vidnets venteområde, hvor han mødtes med TSU og de engelske enheder, inden de kørte til CYAN 4. I TOC-loggens løbenummer 184 gav vidnet TOC'en besked om at videresende besked til John Dalby om, at spejdereskadronen havde etableret ydre ring ved CYAN 4. I løbenummer 185 giver TOC'en besked til "63" (formentlig en operationsofficer på den fremskudte kommandostation) om, at ydre ring var på plads, og at man var klar til søgning. Foreholdt ekstraktens bind VI, side 536, "250452", forklarede han, at dette er den 25. november 2004 kl. 04.52. Han anførte i sit "after action review", at "ring" var etableret præcist kl. 5.00 ud fra sin hukommelse, da han skrev rapporten. De arbejdede vistnok med to flere forskellige tidspunkter (alfa-, bravo-, charlie- og zulutid). Briterne arbejdede med en anden tidszone, formentlig med en times difference, og det kan være denne tidsangivelse, der har været anvendt i TOC-loggen. Han erindrer ikke, om han gennemsår TOC-loggen, inden han udarbejdede sin rapport. Meldingen i løbenummer 193 omhandler, at alle tilbageholdte skulle via "Vienna", inden de skulle sendes videre. Det giver god mening, hvis Vienna var kodeord for Shaiba Log Base. Tilbageholdte, som kunne udgøre en trussel mod koalitionen, skulle screenes af englænderne. Han ved ikke, hvor de bagefter skulle køres hen. Det var TSU, der fragtede tilbageholdte i en medbragt bus. Spejdereskadronen kørte sammen med TSU fra CYAN 4 til "Vienna". Han ved ikke, hvornår fangerne blev overleveret på Shaiba Log Base.

Efter CYAN 4 kørte vidnet hen til den fremskudte kommandostation, hvor han talte med John Dalby. Vidnet husker ikke, om han selv var stået ud af køretøjet. De talte om, at spejdereskadronen var færdig ved CYAN 4. Han husker ikke, om han havde til opgave at tage

videre til CYAN 2, men i givet fald talte de også om dette mål. Han er sikker på, at han ikke meldte noget til John Dalby om episoden uden for CYAN 4. Bemærkningen om, at ”de fik nogle hug” refererede – hvis han måtte have sagt noget sådan til John Dalby – til den efterfølgende episode ved CYAN 4, hvor vidnet over for – vistnok – Jesper Møller-Pedersen nævnte, at irakerne i forbindelse med, at de blev sat ind i et køretøj, fik nogle hug. Forevist uddrag af videooptagelsen fra CYAN 4, minuttal 23:17-23:36, bekræftede han, at det er denne ordveksling, han sigter til. Det lyder til, at det er Jesper Møller-Pedersen, der svarede bekræftende på vidnets kommentar. Jesper Møller-Pedersen kørte med i Piranhaen til den fremskudte kommandopost.

Sagen udsat til fortsat hovedforhandling den 28. februar 2018 kl. 9.30.

Efter retsmødet konstaterede dommerne, at retsmødet var blevet gennemført med en tilfredsstillende videoforbindelse til den danske repræsentation i USA.

Retten hævet kl. 15.40.

(Sign.)

— — —
Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 28-02-2018

Helle Spenner
sektionsleder